

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8003/2567

นาง บ กับพวก โจทก์ นางสาว จ กับพวก จำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 1349, ป.พ.พ. มาตรา 1350

ย่อ / หลักกฎหมาย

ก่อนออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3 ก.) เลขที่ 2570 และเลขที่ 2602 ที่ดินทั้งสองแปลงดังกล่าวเคยเป็นที่ดินแปลงเดียวกันและเมื่อมีการแบ่งแยกเป็นที่ดินตามหนังสือรับรองการทำประโยชน์ดังกล่าวแล้วเป็นเหตุให้ที่ดินตามหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3 ก.) เลขที่ 2570 ของโจทก์ทั้งเจ็ดไม่มีทางออกสู่ทางสาธารณะ แต่เมื่อข้อเท็จจริงที่รับกันฟังได้ว่าเดิมที่ดินตามหนังสือรับรองการทำประโยชน์ทั้งสองแปลงดังกล่าวเป็นของ จ. บิดาโจทก์ทั้งเจ็ดกับ ป. ไม่มีหลักฐานการครอบครองที่ดิน เป็นที่ดินมือเปล่าแต่มีการแบ่งแยกการครอบครองกันมาหลายสิบปีแล้ว ต่อมา จ. และ ป. นำที่ดินที่ตนครอบครองไปขออนุญาตออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ โดยทางราชการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3 ก.) เลขที่ 2570 ให้แก่ จ. เมื่อปี 2522 และออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3 ก.) เลขที่ 2602 ให้แก่ ป. เมื่อปี 2523 ที่ดินทั้งสองแปลงดังกล่าวจึงเป็นที่ดินคนละแปลงกัน และที่ดินของโจทก์ทั้งเจ็ดตามหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3 ก.) เลขที่ 2570 ไม่ได้มีการแบ่งแยกหรือแบ่งโอนแล้วเป็นเหตุให้ที่ดินของโจทก์ทั้งเจ็ดไม่มีทางออกสู่ทางสาธารณะตามนัยแห่ง ป.พ.พ. มาตรา 1350 แต่ที่ดินของโจทก์ทั้งเจ็ดมีที่ดินแปลงอื่นล้อมอยู่จนไม่มีทางออกสู่ทางสาธารณะ การที่โจทก์ทั้งเจ็ดจะออกสู่ทางสาธารณะได้จำเป็นต้องผ่านที่ดินของจำเลยทั้งสองตามทางพิพาทในแผนที่พิพาท ซึ่งเป็นทางที่มีระยะใกล้ทางสาธารณะที่สุดและเป็นเส้นทางที่จะก่อให้เกิดความเสียหายแก่จำเลยทั้งสองน้อยที่สุดเนื่องจากการใช้เส้นทางผ่านที่ดินของจำเลยทั้งสองบริเวณแนวเขตที่ดินที่แบ่งเขตระหว่างที่ดินของจำเลยทั้งสอง ประกอบกับโจทก์ทั้งเจ็ดเคยใช้เส้นทางตามแผนที่พิพาทมาก่อนตั้งแต่ปี 2553 ถึงปี 2560 ในการเข้าออกสู่ทางสาธารณะก่อนที่จำเลยทั้งสองจะปิดกั้น โจทก์ทั้งเจ็ดจึงมีสิทธิขอให้เปิดทางพิพาทตามแผนที่พิพาทเป็นทางจำเป็นได้ตาม ป.พ.พ. มาตรา 1349

คำพิพากษา

โจทก์ทั้งเจ็ดฟ้องและแก้ไขคำฟ้องขอให้บังคับจำเลยที่ 1 เปิดทางจำเป็นหรือภาระจำยอมในที่ดินตามหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3 ก.) เลขที่ 2427 ที่ติดที่ดินของโจทก์ทั้งเจ็ดทางด้านทิศใต้จากเขตที่ดินของจำเลยที่ 1 ทิศตะวันตกไปทางทิศตะวันออก กว้าง 2 เมตร ยาวประมาณ 130 เมตร ไปทางทิศใต้จดถึงทางสาธารณะ ให้จำเลยที่ 2 เปิดทางจำเป็นหรือภาระจำยอมในที่ดินตามหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3 ก.) เลขที่ 2428 ที่ติดที่ดินของโจทก์ทั้งเจ็ดด้านทิศใต้จากเขตที่ดินของจำเลยที่ 2 ทางทิศตะวันออกไปทางทิศตะวันตก กว้าง 2 เมตร ยาวประมาณ 130 เมตร ทางทิศใต้จดทางสาธารณะ ให้ที่ดินของจำเลยทั้งสองดังกล่าวตกอยู่ในบังคับทางจำเป็นหรือภาระจำยอมเต็มทั้งแปลงในทางเดิน ทางรถยนต์ ทางระบายน้ำ น้ำประปา ไฟฟ้า โทรศัพท์ สาธารณูปโภคอื่น ๆ ทุกชนิดของที่ดินของโจทก์ทั้งเจ็ด ให้จำเลยทั้งสองรื้อรั้วลวดหนามและสิ่งปิดกั้นทางพิพาท และให้จำเลยทั้งสองไปจดทะเบียนทางจำเป็นหรือภาระจำยอมตามแผนที่พิพาทต่อเจ้าพนักงานที่ดิน หากจำเลยทั้งสองไม่ปฏิบัติตามให้ถือเอาคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนา

จำเลยทั้งสองให้การ ขอให้ยกฟ้อง ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง ค่าฤชาธรรมเนียมให้เป็นพับ โจทก์ ทั้งเจ็ดอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค 1 พิพากษากลับ ให้จำเลยที่ 1 และจำเลยที่ 2 เปิดทางจำเป็นผ่าน ในที่ดินตามหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3 ก.) เลขที่ 2427 และเลขที่ 2428 ตามลำดับ มีความกว้างรวมกัน 4 เมตร ยาว 130 เมตร รวมเนื้อที่ 111 ตารางวา ให้ที่ดินของจำเลยทั้งสอง ดังกล่าวตกเป็นทางจำเป็นในทางเดิน ทางรถยนต์ ทางระบายน้ำ ประปา ไฟฟ้า และสาธารณูปโภค อื่น ๆ ของที่ดินตามหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3 ก.) เลขที่ 2570 ให้จำเลยทั้งสองร่วมกัน รื้อรั้วลวดหนามและสิ่งปิดกั้นออกจากทางพิพาท ให้โจทก์ทั้งเจ็ดร่วมกันจ่ายค่าทดแทนให้แก่จำเลย ที่ 1 เป็นรายปี ปีละ 1,400 บาท และจำเลยที่ 2 เป็นรายปี ปีละ 4,150 บาท นับแต่วันที่ศาลชั้นต้น อ่านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค 1 นี้ เป็นต้นไปจนกว่าโจทก์ทั้งเจ็ดจะไม่ได้ใช้ทางจำเป็นดังกล่าว อีกต่อไป ให้จำเลยทั้งสองร่วมกันใช้ค่าฤชาธรรมเนียมแทนโจทก์ทั้งเจ็ดรวมทั้งสองศาล โดยกำหนด ค่าทนายความรวม 6,000 บาท ค่าขออื่นนอกจากนี้ให้ยก จำเลยทั้งสองฎีกา โดยได้รับอนุญาตจาก ศาลฎีกา ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงในชั้นนี้ฟังได้เป็นยุติว่า โจทก์ทั้งเจ็ดเป็นผู้มีสิทธิครอบครอง ที่ดินตามหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3 ก.) เลขที่ 2570 เนื้อที่ 20 ไร่ โดยนายจวงกับนาง เหนียม บิดามารดาโจทก์ทั้งเจ็ดยกให้เมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2559 จำเลยที่ 1 และจำเลยที่ 2 เป็น ผู้มีสิทธิครอบครองที่ดินตามหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3 ก.) เลขที่ 2427 และเลขที่ 2428 ตามลำดับ บริเวณทางพิพาทอยู่ในที่ดินตามหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3 ก.) ของ ที่ดินของจำเลยทั้งสอง มีขนาดกว้าง 4 เมตร ยาวตลอดแนวในกรอบเส้นสีดำหมายสี่เหลี่ยม โดยมี เนื้อที่ที่ดินของจำเลยที่ 1 จำนวน 28 ตารางวา เนื้อที่ที่ดินของจำเลยที่ 2 จำนวน 83 ตารางวา ที่ดิน ของโจทก์ทั้งเจ็ดทางด้านทิศตะวันตกติดที่ดินตามหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3 ก.) เลขที่ 2602 ของพระสาคร นางสาวสำราญ และนางมะลิ คดีมีปัญหาคือต้องวินิจฉัยตามฎีกาของจำเลย ทั้งสองประการแรกว่า โจทก์มีสิทธิขอให้เปิดทางพิพาทตามแผนที่พิพาทเป็นทางจำเป็นได้หรือไม่ โดยจำเลยทั้งสองฎีกาในทำนองว่า เดิมก่อนที่จะออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3 ก.) เลขที่ 2570 และหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3 ก.) เลขที่ 2602 ที่ดินทั้งสองแปลงดังกล่าว เป็นที่ดินแปลงเดียวกัน ต่อมา มีการรังวัดแบ่งแยกที่ดินดังกล่าว เพื่อออก หนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3 ก.) เป็นสองแปลง คือที่ดินตาม หนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3 ก.) เลขที่ 2570 และที่ดินตาม หนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3 ก.) เลขที่ 2602 ซึ่งก่อนที่จะมีการแบ่งแยกที่ดินออกเป็น ที่ดินตามหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3 ก.) ดังกล่าว เจ้าของที่ดินเดิมของที่ดินตาม หนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3 ก.) เลขที่ 2570 ใช้ที่ดินของเจ้าของที่ดินเดิมตาม หนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3 ก.) เลขที่ 2602 เป็นทางเข้าออกที่ดินของตนไปสู่ ทางสาธารณะ ครั้นมีการแบ่งแยกที่ดินเป็นที่ดินตามหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3 ก.) เลขที่ 2570 เป็นเหตุให้ที่ดินของโจทก์ทั้งเจ็ดดังกล่าวไม่มีทางออกสู่ทางสาธารณะ โจทก์ทั้งเจ็ดจึงมี สิทธิเรียกร้องเอาทางเดินผ่านที่ดินได้เฉพาะแปลงที่ได้แบ่งแยกตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1350 เท่านั้น โจทก์ทั้งเจ็ดย่อมไม่มีสิทธิฟ้องขอให้ จำเลยทั้งสองเปิดทางจำเป็นในที่ดินของจำเลยทั้งสองได้ กรณีจึงมีปัญหาคือต้องวินิจฉัยว่า ก่อนออก หนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3 ก.) เลขที่ 2570 และเลขที่ 2602 ที่ดินทั้งสองแปลงดังกล่าว เคยเป็นที่ดินแปลงเดียวกันและเมื่อมีการแบ่งแยกเป็นที่ดินตามหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3 ก.) ดังกล่าวแล้วเป็นเหตุให้ที่ดินตามหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3 ก.) เลขที่ 2570

ของโจทก์ทั้งเจ็ดไม่มีทางออกสู่ทางสาธารณะตามนัยแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1350 หรือไม่ เกี่ยวกับประเด็นนี้ข้อเท็จจริงที่รับกันฟังได้ว่า เดิมก่อนมีการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3 ก.) ที่ดินทั้งสองแปลงดังกล่าวเป็นของนายจวง บิดาโจทก์ทั้งเจ็ดกับนายจำปี ไม่มีหลักฐานการครอบครองที่ดิน เป็นที่ดินมือเปล่าและได้มีการแบ่งแยกการครอบครองกันมาหลายสิบปีแล้ว ต่อมานายจวงและนายจำปีนำที่ดินที่ตนครอบครองไปขอออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ต่อทางราชการ โดยทางราชการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3 ก.) เลขที่ 2570 ให้แก่นายจวงเมื่อปี 2522 และออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3 ก.) เลขที่ 2602 ให้แก่นายจำปีเมื่อปี 2523 กรณีจึงต้องฟังข้อเท็จจริงว่า ที่ดินทั้งสองแปลงดังกล่าวเป็นที่ดินคนละแปลงกัน และฟังได้ต่อไปว่า ที่ดินของโจทก์ทั้งเจ็ดตามหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3 ก.) เลขที่ 2570 ไม่ได้มีการแบ่งแยกหรือแบ่งโอนแล้วเป็นเหตุให้ที่ดินของโจทก์ทั้งเจ็ดไม่มีทางออกสู่ทางสาธารณะตามนัยแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1350 ที่ศาลอุทธรณ์ภาค 1 วินิจฉัยมานั้น ศาลฎีกาเห็นพ้องด้วย ฎีกาของจำเลยทั้งสองในส่วนนี้ฟังไม่ขึ้น เมื่อพิจารณาแผนที่พิพาทแล้ว เห็นว่า ที่ดินของโจทก์ทั้งเจ็ดมีที่ดินแปลงอื่นล้อมอยู่จนไม่มีทางออกสู่ทางสาธารณะ การที่โจทก์ทั้งเจ็ดจะออกสู่ทางสาธารณะได้จำเป็นต้องผ่านที่ดินแปลงอื่นที่ล้อมอยู่ และเมื่อพิจารณาแผนที่พิพาทแล้ว เห็นว่า การที่โจทก์ทั้งเจ็ดจะออกสู่ทางสาธารณะได้จำเป็นต้องผ่านที่ดินของจำเลยทั้งสองตามทางพิพาทในแผนที่พิพาท ซึ่งเป็นทางที่มีระยะทางใกล้ทางสาธารณะที่สุดและน่าจะเป็นเส้นทางที่จะก่อให้เกิดความเสียหายแก่จำเลยทั้งสองน้อยที่สุดเนื่องจากการใช้เส้นทางผ่านที่ดินของจำเลยทั้งสองบริเวณแนวเขตที่ดินที่แบ่งเขตระหว่างที่ดินของจำเลยทั้งสอง ประกอบกับโจทก์ทั้งเจ็ดเคยใช้เส้นทางตามแผนที่พิพาทมาก่อนตั้งแต่ปี 2553 ถึงปี 2560 ในการเข้าออกสู่ถนนสาธารณะซอยเทศบาล 15 ก่อนที่จำเลยทั้งสองจะปิดกั้นทางพิพาทดังกล่าว โจทก์ทั้งเจ็ดจึงมีสิทธิขอให้เปิดทางพิพาทตามแผนที่พิพาทเป็นทางจำเป็นได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1349 ที่ศาลอุทธรณ์ภาค 1 วินิจฉัยมานั้น ศาลฎีกาเห็นพ้องด้วย ฎีกาของจำเลยทั้งสองในส่วนนี้ฟังไม่ขึ้นคดีมีปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาของจำเลยทั้งสองประการสุดท้ายว่า ที่ศาลอุทธรณ์ภาค 1 กำหนดค่าทดแทนให้จำเลยที่ 1 และจำเลยที่ 2 มานั้น เหมาะสมแล้วหรือไม่ เห็นว่า ที่ศาลอุทธรณ์ภาค 1 กำหนดค่าทดแทนที่ต้องเสียหายจากการขาดประโยชน์ให้ตารางวาละ 50 บาทต่อปี นั้น เหมาะสมแล้ว ศาลฎีกาเห็นพ้องด้วย ฎีกาของจำเลยทั้งสองในส่วนนี้ฟังไม่ขึ้นเช่นกัน พิพากษายืนค่าฤชาธรรมเนียมชั้นฎีกาให้เป็นพับ

องค์คณะ

ธีรพงศ์ อุ่นชัย · อุทัย โสภำโชติ · กวรวรรณ อาธารมาศ

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://www.thaideka.online/deka/8003/2567>